

УТИЛІЗАЦІЙНИЙ ЗБІР - ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТЕХНОГЕННИХ ЗБИТКІВ

© М.І. Бублик, В. Зоккі, 2014

Серед ключових проблем сучасного етапу розвитку економічних відносин в Україні щоразу глибшими стають протиріччя між розвитком національного господарства, станом довкілля і якістю життя населення. Техногенне навантаження виробництва продукції та її споживання порушує нестійкий баланс взаємозв'язків людини і природи, формуючи потребу вирішити зростаючий комплекс екологічних і соціальних проблем за рахунок зменшення техногенних збитків в національному господарстві. Особливої актуальності набуває саме проблема формування ефективного механізму державного регулювання техногенних збитків в національному господарстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про недосконалість на національному рівні існуючих механізмів, важелів та інструментів, спрямованих на регулювання процесів господарської, експортно-імпоротної, природоохоронної, природокористувацької, екологічної та соціальної діяльності відповідних суб'єктів. В Україні практично відсутня на рівні держави система економічного оцінювання техногенних збитків в національному господарстві, а відповідний механізм їх державного регулювання перебуває на стадії зародження більше під тиском євроінтеграційних процесів та узгодження законодавства, ніж під впливом критичності даної проблеми.

Утилізаційний збір – це один із видів екологічного податку, за яким у вартість продукту включають витрати на його утилізацію. Отримані кошти повинні спрямовуватися на будівництво утилізаційних заводів, на вирішення проблем довкілля, а також на підтримку українського виробника. В Україні утилізаційний збір на імпортовані автомобілі був введений з 1 вересня 2012 р., проте бажаного результату за майже 2 роки – розвитку вітчизняної галузі автомобілебудування – не досягнуто. Навпаки, утилізаційний збір на легкові та вантажні автомобілі, які виробляються на території Російської Федерації або ввозяться з інших країн (крім країн Митного союзу) негативно впливав на вітчизняне виробництво автотранспортних засобів. Як підсумовано в [1], в Україні у січні-жовтні 2013 р. спостерігається зменшення обсягів виробництва таких експортоорієнтованих галузей економіки як металургія (на 5,9 %), машинобудування (на 13,6 %) та хімічна промисловість (на 19,4 %).

У світі ж утилізаційний збір використовується більш прогресивно. Так, в Японії ефективність такого типу екологічних податків найвища, оскільки там просто немає місця для поховання відходів. Одним із динамічно зростаючих видів економічної діяльності в Японії є переробка відходів, що є одним із пріоритетів державного регулювання, фінансування якого здійснюється із цих коштів. У Франції та Німеччині кошти від утилізаційного збору з малих хімічних джерел струму (батареєнок) використовуються для організації їх збору, сортування та утилізування і покривають значну частину витрат.

Отже, утилізаційний збір може бути ефективним інструментом механізму державного регулювання техногенних збитків в національному господарстві.

1. Формування моделі економічного розвитку України у післякризовому світі: аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2013. – 65 с.